

Konventa Europiane “Mbi ushtrimin e të drejtave të fëmijëve”

Konventa Europiane

“Mbi ushtrimin e të drejtave të fëmijëve” [1]

Strasbourg, 25.1.1996

Hyrje

Shtetet anëtare të Këshillit të Europës dhe shtetet e tjera nënshkruese,

duke pasur parasysh se qëllimi i Këshillit të Europës është të arrijë unitet më të madh ndërmjet anëtarëve të tij;

duke pasur parasysh konventën e Kombeve të Bashkuara mbi të drejtat e fëmijëve dhe në veçanti, neni nr.4, i cili i kërkon shteteve palë të marrin të gjitha masat e duhura legjislative, administrative dhe të tjera për zbatimin e të drejtave të njohura në këtë konventë;

duke vërejtur përmbajtjen e rekomandimit 1121 (1990) të Asamblesë Parlamentare mbi të drejtat e fëmijëve;

të bindur se të drejtat dhe interesat më të mira të fëmijëve duhet të promovohen dhe për këtë qëllim fëmijët duhet të kenë mundësinë të ushtrojnë të drejtat e tyre, në veçanti në procedurat familjare që ndikojnë tek ata;

duke konfirmuar se fëmijëve duhet t’u sigurohet informacion përkatës për të mundësuar promovimin e këtyre të drejtave dhe interesave më të mira dhe që pikëpamjeve të fëmijëve duhet t’u jepet rëndësia e duhur;

duke njohur rëndësinë e rolit të prindërve në mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave dhe interesave më të mira të fëmijëve dhe duke pasur parasysh se, kur është e nevojshme, shtetet duhet të angazhohen në një mbrojtje dhe promovim të tillë;

duke pasur parasysh, megjithatë, se në rast të konfliktit është e dëshirueshme për familjet që të përpiqen të arrijnë një marrëveshje para se ta paraqesin çështjen para një autoriteti gjyqësor;

kanë rënë dakord si më poshtë:

KREU I

FUSHA E VEPRIMIT, OBJEKTI I KONVENTËS DHE PËRKUFIZIMET

Neni 1

Fusha e veprimit dhe objekti i konventës

1. Fëmijët që nuk kanë mbushur moshën 18 vjeç.
2. Objekti i kësaj konvente është, në interesat më të mira të fëmijëve, që të promovojë të drejtat e tyre, t'u japë atyre të drejta procedurale dhe të lehtësojë ushtrimin e këtyre të drejtave, duke siguruar që fëmijët, vetë ose nëpërmjet personave ose organeve të tjera, të informohen dhe të lejohen për të marrë pjesë në procedime që ndikojnë tek ata para një autoriteti gjyqësor.
3. Për qëllime të kësaj konvente, procedimet para një autoriteti gjyqësor që ndikojnë fëmijët janë procedimet familjare, në veçanti ato që përfshijnë ushtrimin e përgjegjësive prindërore, si vendbanimi dhe aksesimi te fëmijët.
4. Çdo shtet, në kohën e nënshkrimit ose depozitimit të instrumentit të tij të ratifikimit, pranimit, miratimit ose aderimit, me anë të një deklarate drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës, përcakton të paktën tri kategori të çështjeve familjare para një autoriteti gjyqësor, për të cilat duhet të zbatohet kjo konventë [2].
5. Çdo palë, me anë të një deklarate të mëtejshme, mund të përcaktojë kategori shtesë të çështjeve familjare për të cilën duhet të zbatohet kjo konventë ose të japë informacion në lidhje me zbatimin e nenit 5, paragrafi 2 të nenit 9, paragrafin 2 të nenit 10 dhe nenin 11.
6. Asgjë në këtë konventë nuk pengon palët që të zbatojnë rregulla më të favorshme për promovimin dhe ushtrimin e të drejtave të fëmijëve.

Neni 2

Përkufizimet

Për qëllimet e kësaj Konvente:

- a) termi "autoritet gjyqësor" nënkupton një gjykatë ose autoritet administrativ që ka kompetenca të barasvlershme;

b) termi “mbajtësit e përgjegjësive prindërore” nënkupton prindërit dhe persona të tjerë ose organe, të cilët kanë të drejtë të ushtrojnë disa ose të gjitha përgjegjësitë prindërore;

c) termi “përfaqësues” nënkupton një person, si për shembull një avokat apo organ i caktuar për të vepruar para një autoriteti gjyqësor në emër të një fëmije;

d) termi “informacion përkatës” nënkupton një informacion që është i përshtatshëm për moshën dhe arsyetimin e fëmijës dhe që do të jepet për t’i mundësuar fëmijës të ushtrojë plotësisht të drejtat e tij apo të saj, përveçse kur dhënia e këtij informacioni është në kundërshtim me mirëqenien e fëmijës.

KREU II

MASAT PROCEDURALE PËR TË PROMOVUAR USHTRIMIN E TË DREJTAVE TË FËMIJËVE

A. TË DREJTAT PROCEDURALE TË FËMIJËVE

Neni 3

E drejta për t’u informuar dhe për të shprehur pikëpamjet e tij ose të saj në procedim Një fëmijë, që sipas ligjit të brendshëm konsiderohet se ka arsyetim të mjaftueshëm, në rast të procedimeve para një autoriteti gjyqësor që ndikojnë tek ai/ajo, i jepet dhe ka të drejtë të kërkojë të drejtat e mëposhtme:

a) të marrë të gjithë informacionin përkatës;

b) të konsultohet dhe të shprehë pikëpamjet e tij ose të saj;

c) të informohet për pasojat e mundshme të përputhshmërisë me këto pikëpamje dhe pasojat e mundshme të çdo vendimi.

Neni 4

E drejta për të aplikuar për emërimin e një përfaqësuesi të veçantë

1. Në bazë të nenit 9, fëmija ka të drejtë të kërkojë, personalisht ose nëpërmjet personave ose organeve të tjera, një përfaqësues të posaçëm në procedimet para një autoriteti gjyqësor që ndikojnë te fëmija, ku ligji i

brendshëm përjashton mbajtësit e përgjegjësive prindërore nga përfaqësimi i fëmijës si rezultat i konfliktit të interesit me këtë të fundit.

2. Shtetet janë të lira të kufizojnë të drejtën në paragrafin 1, të fëmijëve të cilët sipas ligjit të brendshëm, konsiderohen se kanë arsyetim të mjaftueshëm.

Neni 5

Të drejta të tjera të mundshme procedural

Palët shqyrtojnë mundësinë e dhënies së të drejtave procedurale shtesë fëmijëve në lidhje me procedimet para një autoriteti gjyqësor që ndikojnë tek ata, në veçanti:

a) të drejtën që të kërkojnë ndihmë nga një person i përshtatshëm i zgjedhur prej tyre, me qëllim që t'i ndihmojë ata për të shprehur pikëpamjet e tyre;

b) të drejtën që të kërkojnë vetë ose nëpërmjet personave ose organeve të tjera, emërimin e një përfaqësuesi të veçantë, në raste të caktuara, një avokat;

c) të drejtën për të emëruar përfaqësuesit e tyre;

d) të drejtën për të ushtruar disa ose të gjitha të drejtat e palëve në këtë procedim.

B. ROLI I AUTORITETEVE GJYQËSORE

Neni 6

Procesi i vendimmarrjes

Në procedimet që ndikojnë te fëmija, para se të marrë një vendim, autoriteti gjyqësor:

a) shqyrton nëse ka informacione të mjaftueshme në dispozicion, me qëllim që të marrë një vendim në interesat më të mira të fëmijës dhe, kur është e nevojshme, të marrë informacione të mëtejshme, në veçanti nga mbajtësit e përgjegjësive prindërore;

b) në rastin kur fëmija, sipas ligjit të brendshëm, konsiderohet të ketë arsyetim të mjaftueshëm:

- garanton që fëmija ka marrë të gjithë informacionin përkatës;
 - këshillohet me fëmijën drejtpërdrejt në raste të caktuara, nëse është e nevojshme privatisht, vetë ose nëpërmjet personave ose organeve të tjera, në një mënyrë që përshtatet me arsyetimin e tij ose të saj, nëse kjo do të ishte haptazi në kundërshtim me interesat më të mira të fëmijës;
 - lejon fëmijën të shprehë pikëpamjet e tij ose të saj;
- c) i jep rëndësinë e duhur pikëpamjeve të shprehura nga fëmija.

Neni 7

Detyrimi për të vepruar shpejt

Në procedimet që ndikojnë te një fëmijë, autoriteti gjyqësor vepron shpejt për të shmangur çdo vonesë të panevojshme dhe vihen në dispozicion procedura për të garantuar që vendimet e tij të zbatohen me shpejtësi. Në raste urgjente, sipas rastit, autoriteti gjyqësor ka kompetencën për të marrë vendime, të cilat janë menjëherë të zbatueshme.

Neni 8

Detyrimi për të vetëvepruar

Detyrimi për të vetëvepruar sipas kërkesës së vet, në rastet e përcaktuara nga ligji i brendshëm, kur mirëqenia e një fëmije është në rrezik serioz.

Neni 9

Emërimi i një përfaqësuesi

1. Në procedimet që ndikojnë te një fëmijë, ku sipas ligjit të brendshëm mbajtësit e përgjegjësive prindërore përjashtohen nga përfaqësimi i fëmijës, si rezultat i një konflikti interesi ndërmjet tyre dhe fëmijës, autoriteti gjyqësor ka kompetencën për të caktuar një përfaqësues të posaçëm për fëmijën në këto procedime.

2. Palët veprojnë me kusht që, në procedimet që ndikojnë te një fëmijë, autoriteti gjyqësor do të ketë kompetencën për të caktuar një përfaqësues të veçantë, në raste të caktuara, një avokat për të përfaqësuar fëmijën.

C. ROLI I PËRFAQËSUESVE

NENI 10

1. Në rastin e procedimeve para një autoriteti gjyqësor që ndikon te një fëmijë, përveç nëse kjo do të ishte haptazi në kundërshtim me interesat më të mira të fëmijës, përfaqësuesi:

a) siguron të gjithë informacionin përkatës për fëmijën, nëse fëmija, sipas ligjit të brendshëm, konsiderohet se ka arsyetim të mjaftueshëm;

b) jep shpjegime për fëmijën nëse fëmija, sipas ligjit të brendshëm, konsiderohet se ka arsyetim të mjaftueshëm në lidhje me pasojat e mundshme të përputhshmërisë me pikëpamjet e tij ose të saj dhe pasojat e mundshme të ndonjë veprimi nga ana e përfaqësuesit;

c) përcakton pikëpamjet e fëmijës dhe ia paraqet këto pikëpamje autoritetit gjyqësor.

2. Palët shqyrtojnë shtrirjen e dispozitave të paragrafit 1 për mbajtësit e përgjegjësive prindërore.

D. ZGJERIMI I DISPOZITAVE TË CAKTUARA

Neni 11

Palët shqyrtojnë shtrirjen e dispozitave të neneve 3, 4 dhe 9 në procedimet që ndikojnë te fëmijët para organeve të tjera dhe për çështjet që ndikojnë te fëmijët të cilët nuk janë objekt i procedimeve.

E. ORGANET KOMBËTARE

Neni 12

1. Palët nxisin, nëpërmjet organeve që përmbushin, ndër të tjera, funksionet e përcaktuara në paragrafin 2, promovimin dhe ushtrimin e të drejtave të fëmijëve.

2. Funksionet janë si më poshtë:

a) të bëjnë propozime për të forcuar ligjin në lidhje me ushtrimin e të drejtave të fëmijëve;

b) të japin mendime në lidhje me projektlegjisllacionin mbi ushtrimin e të drejtave të fëmijëve;

c) të sigurojnë informacione të përgjithshme në lidhje me ushtrimin e të drejtave të fëmijëve në media, publik dhe personave e organeve që merren me çështje që lidhen me fëmijët;

d) të kërkojnë pikëpamjet e fëmijëve dhe t'i pajisin ata me informacione përkatëse.

F. ÇËSHTJE TË TJERA

Neni 13

Ndërmjetësimi ose proceset e tjera për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve me qëllim parandalimin ose zgjidhjen e mosmarrëveshjeve apo shmangien e procedimeve para një autoriteti gjyqësor që ndikojnë te fëmijët, palët inkurajojnë ofrimin e ndërmjetësimit ose proceseve të tjera për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve dhe përdorimin e këtyre proceseve për të arritur marrëveshje në rastet e caktuara që duhet të përcaktohen nga palët.

Neni 14

Ndihma dhe këshillimi ligjor

Kur ligji i brendshëm parashikon ndihmë apo këshillim ligjor për përfaqësimin e fëmijëve në procedime para një autoriteti gjyqësor që ndikojnë tek ata, këto dispozita zbatohen në lidhje me çështjet e mbuluara nga nenet 4 dhe 9.

Neni 15

Marrëdhëniet me instrumentet e tjera ndërkombëtare

Kjo konventë nuk kufizon aplikimin e çdo instrumenti tjetër ndërkombëtar që merret me çështjet e veçanta, të cilat dalin në kontekstin e mbrojtjes së fëmijëve dhe familjeve, dhe në të cilin një palë e kësaj konvente është ose bëhet palë.

KREU III

KOMITETI I PËRHERSHËM

Neni 16

Themelimi dhe funksionet e Komitetit të Përhershëm

1. Komiteti i Përhershëm është ngritur për qëllimet e kësaj konvente.
2. Komiteti i Përhershëm mban nën shqyrtim problemet në lidhje me këtë konventë. Ai në veçanti:
 - a) mund të shqyrtojë ndonjë çështje të rëndësishme që lidhet me interpretimin ose zbatimin e konventës. Konkluzionet e Komitetit të Përhershëm në lidhje me zbatimin e konventës mund të marrin formën e një rekomandimi; rekomandimet miratohen me një shumicë prej tre të katërtat e votave;
 - b) mund të propozojë amendamente të konventës dhe të shqyrtojë ato të propozuara në përputhje me nenin 20;
 - c) mund të ofrojë këshillim dhe ndihmë ndaj organeve kombëtare që funksionojnë në bazë të paragrafit 2 të nenit 12 dhe nxisin bashkëpunimin ndërkombëtar midis tyre.

Neni 17

Përbërja

1. Çdo palë mund të përfaqësohet në Komitetin e Përhershëm nga një ose më shumë delegatë. Çdo palë ka një votë.

2. Çdo shtet i përmendur në nenin 21, i cili nuk është palë në këtë konventë, mund të përfaqësohet në Komisionin e Përhershëm nga një vëzhgues. E njëjta gjë vlen edhe për ndonjë shtet tjetër ose të Komunitetit Europian, pasi të jetë ftuar për të aderuar në konventë në përputhje me dispozitat e nenit 22.

3. Nëse një palë nuk ka informuar Sekretarin e Përgjithshëm për kundërshtimin e saj, të paktën një muaj para mbledhjes, Komiteti i Përhershëm mund të ftojë sa më poshtë për të marrë pjesë si vëzhgues në të gjitha takimet e tij ose në një takim apo pjesë të një takimi:

– cilindo shtet që nuk është përmendur në paragrafin 2 më lart;

– Komitetin e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Fëmijës;

– Komunitetin Europian;

– ndonjë organ ndërkombëtar qeveritar;

– ndonjë organ ndërkombëtar joqeveritar me një ose më shumë funksione të përmendura në paragrafin 2 të nenit 12;

– ndonjë organ kombëtar qeveritar ose joqeveritar me një ose me shumë funksione të përmendura në paragrafin 2 të nenit 12;

– Komiteti i Përhershëm mund të shkëmbejë informacion me organizatat përkatëse që merren me ushtrimin e të drejtave të fëmijëve.

Neni 18

Takimet

1. Në fund të vitit të tretë pas datës së hyrjes në fuqi të kësaj konvente dhe me nismën e vet, në çdo kohë, pas kësaj date, Sekretari i Përgjithshëm i Këshillit të Europës do të ftojë Komisionin e Përhershëm për t'u takuar.

2. Vendimet mund të merren vetëm në Komisionin e Përhershëm nëse të paktën gjysma e palëve janë të pranishme.

3. Sipas neneve 16 dhe 20, vendimet e Komitetit të Përhershëm do të merren nga shumica e anëtarëve të pranishëm.

4. Në bazë të dispozitave të kësaj konvente, Komiteti i Përhershëm harton rregullat e veta të procedurës dhe rregullat e procedurës të ndonjë pale pune që mund të jetë ngritur për të kryer të gjitha detyrimet e caktuara sipas konventës.

Neni 19

Raportet e Komisionit të Përhershëm

Pas çdo takimi, Komiteti i Përhershëm i përcjell palëve dhe Komitetit të Ministrave të Këshillit të Europës një raport mbi diskutimet e tij dhe çdo vendim të marrë.

KREU IV

AMENDAMENTET E KONVENTËS

Neni 20

1. Çdo ndryshim në nenet e kësaj konvente i propozuar nga një palë ose nga Komiteti i Përhershëm i komunikohet Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës dhe përcillet nga ai apo ajo, të paktën dy muaj para takimit të ardhshëm të Komitetit të Përhershëm, për shtetet anëtare të Këshillit të Europës, çdo nënshkrues, çdo palë, çdo shtet të ftuar për të nënshkruar këtë konventë në përputhje me dispozitat e nenit 21 dhe çdo shtet apo komunitet evropian, ftohen për të aderuar në të në përputhje me dispozitat e nenin 22.

2. Çdo ndryshim i propozuar në përputhje me dispozitat e paragrafit të mësipërm shqyrtohet nga Komiteti i Përhershëm, i cili dorëzon tekstin e miratuar me një shumicë prej tre të katërtat e votave të hedhura të Komitetit të Ministrave për miratim. Pas miratimit të tij, ky tekst i përcillet palëve për pranim.

3. Çdo ndryshim hyn në fuqi ditën e parë të muajit pas mbarimit të periudhës prej një muaji pas datës në të cilën të gjitha palët kanë informuar Sekretarin e Përgjithshëm se ata e kanë pranuar atë.

KREU V

DISPOZITAT PËRFUNDIMTARE

Neni 21

Nënshkrimi, ratifikimi dhe hyrja në fuqi

1. Kjo konventë është e hapur për nënshkrim nga shtetet anëtare të Këshillit të Europës dhe shtetet joanëtare të cilat kanë marrë pjesë në përpunimin e saj.
2. Kjo konventë i nënshtrohet ratifikimit, pranimit ose miratimit. Instrumentet e ratifikimit, pranimit ose të miratimit depozitohen pranë Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës.
3. Kjo konventë hyn në fuqi ditën e parë të muajit pas mbarimit të një periudhe prej tre muajsh pas datës në të cilën tre shtete, duke përfshirë të paktën dy shtete anëtare të Këshillit të Europës, kanë shprehur pëlqimin e tyre për t'u lidhur me konventën në përputhje me dispozitat e paragrafit të mësipërm.
4. Në lidhje me çdo nënshkrues që shpreh më pas pëlqimin e tij për t'u lidhur me të, konventa hyn në fuqi ditën e parë të muajit pas mbarimit të një periudhe prej tre muajsh pas datës së depozitimit të instrumentit të tij të ratifikimit, pranimit ose miratimit.

Neni 22

Shtetet joanëtare dhe Komuniteti Europian

1. Pas hyrjes në fuqi të kësaj konvente, Komiteti i Ministrave të Këshillit të Europës, me nismën e vet ose me propozim të Komitetit të Përhershëm dhe pas konsultimit të palëve, fton çdo shtet joanëtar të Këshillit të Europës, i cili nuk ka marrë pjesë në hartimin e konventës, si dhe Komitetin Europian për të aderuar në këtë konventë me një vendim të marrë nga shumica e parashikuar në nenin 20, nënparagrafi (d) të Statutit të Këshillit të Europës, dhe me votim unanim të përfaqësuesve të shteteve kontraktuese të autorizuar për të marrë pjesë në Komitetin e Ministrave.
2. Në lidhje me çdo shtet aderues ose Komunitetin Europian, konventa hyn në fuqi ditën e parë të muajit pas mbarimit të një periudhe prej tre muajsh pas datës së depozitimit të instrumentit të aderimit pranë Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës.

Neni 23

Zbatimi territorial

1. Çdo shtet, në kohën e nënshkrimit ose depozitimit të instrumentit të tij të ratifikimit, pranimit, miratimit ose aderimit, mund të përcaktojë territorin ose territoret në të cilat zbatohet kjo konventë.

2. Çdo palë, në çdo datë të mëvonshme, me një deklaratë drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës, mund ta shtrijë zbatimin e kësaj konvente në çdo territor tjetër të përcaktuar në deklaratë dhe për marrëdhëniet ndërkombëtare të të cilëve ajo është përgjegjëse ose në emër të të cilit ajo është e autorizuar për të vepruar. Për sa i përket këtij territori, konventa hyn në fuqi ditën e parë të muajit, pas mbarimit të një periudhe prej tre muajsh pas datës së marrjes së kësaj deklarate nga Sekretari i Përgjithshëm.

3. Çdo deklaratë e bërë në bazë të dy paragrafëve të mësipërm, në lidhje me çdo territor të caktuar në atë deklaratë, mund të tërhiqet nga një njoftim drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm. Tërheqja hyn në fuqi ditën e parë të muajit pas mbarimit të një periudhe prej tre muajsh pas datës së marrjes së deklaratës nga Sekretari i Përgjithshëm.

Neni 24

Rezervat

Në konventë nuk mund të bëhet asnjë rezervë.

Neni 25

Denoncimet

1. Çdo palë mund të denoncojë në çdo kohë këtë konventë me anë të një njoftimi drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës.

2. Ky denoncim hyn në fuqi ditën e parë të muajit pas mbarimit të një periudhe prej tre muajsh pas datës së marrjes së njoftimit nga Sekretari i Përgjithshëm.

Neni 26

Njoftimet

Sekretari i Përgjithshëm i Këshillit të Europës njofton shtetet anëtare të Këshillit, çdo nënshkrues, çdo palë dhe çdo shtet tjetër ose Komunitetin Europian që është ftuar të aderojë në këtë konventë për:

a) çdo nënshkrim;

b) depozitimin e çdo instrumenti të ratifikimit, pranimit, miratimit ose aderimit;

c) çdo datë të hyrjes në fuqi të kësaj konvente në përputhje me nenet 21 ose 22;

d) çdo ndryshim të miratuar në përputhje me nenin 20, dhe datën në të cilën ky amendament hyn në fuqi;

e) çdo deklaratë të bërë sipas dispozitave të neneve 1 dhe 23;

f) çdo denoncim të bërë në zbatim të dispozitave të nenit 25;

g) çdo akt tjetër, njoftim ose komunikim në lidhje me këtë konventë. Në dëshmi të kësaj, të nënshkruarit, duke qenë rregullisht të autorizuar, kanë nënshkruar këtë konventë.

Bërë në Strasburg, më 25 janar 1996, në gjuhën angleze dhe frënge ku të dyja tekstet janë njëllor të barasvlershme, në një kopje të vetme, e cila depozitohet në arkivat e Këshillit të Europës.

Sekretari i Përgjithshëm i Këshillit të Europës i transmeton kopje të vërtetuara secilit prej shteteve anëtare të Këshillit të Europës, shteteve joanëtare të cilat kanë marrë pjesë në hartimin e kësaj konvente, Komunitetit Europian dhe çdo shteti të ftuar për të aderuar në këtë konventë.